

JOAN MORROS

Dinamitzador cultural i programador al Teatre Kursaal de Manresa

«La implicació dels socis en l'activitat dels ateneus és clau»

4

Joan Morros
«La implicació dels
socis en l'activitat dels
ateneus és clau»

9

L'editorial

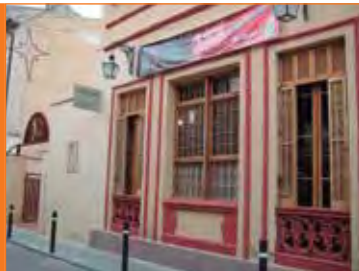

10

Què és i per a què
serveix la
dinamització
sociocultural?

12

Opinió

15

Com es dinamitza
la vostra entitat?
Com contribueix
l'associacionisme a
dinamitzar la cultura?

16

L'edifici del Patronat
de la Catequística /
L'ateneu de Manlleu

18

Els ateneus
del Baix Penedès

PUBLICACIÓ SEMESTRAL

CONSELL DE REDACCIÓ: Salvador Casals,
Serafín Castaño, Miquel Alsina i Marta Rius

EDITA: Federació d'Ateneus de Catalunya

COORDINACIÓ: FAC (Marta Rius)

REDACCIÓ I CONTINGUT: FAC (Marta Rius)

FOTOGRAFIES: Toni Galitó i Arxiu FAC i AAVV

FOTOGRAFIA DE PORTADA: Toni Galitó

DISSENY: l'Apòstrof, sccl

MAQUETACIÓ: Sílvia Vallverdú (vallverducomunicacio2@yahoo.es)

CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA: Contextual Serveis Lingüístics

IMPRESSIÓ: Gràfiques Vosin Mateu

DIPÒSIT LEGAL: B- 46681-2009

Si voleu rebre la revista *Ateneus* adreceu-vos a:

Federació d'Ateneus de Catalunya

Tel. 93 268 81 30

ateneus@ateneus.cat

Plaça Víctor Balaguer, 5, 1r, 08003 Barcelona

24

La cultura associativa a caldes de Montbui

28

Focus:
Els partits opinen

30

La dinamització dels ateneus

36

La contribució de la ateneus a l'associacionisme català

38

Josep Santesmas:
«Els ateneus són una font documental viva per als centres de recerca»

42

Post-its

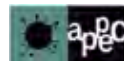
44

Juanra Bonet:
«Actuar és jugar. I el teatre d'un ateneu és el lloc ideal per jugar sense risc ni pressió»

Creu de Sant Jordi 2014

Entitat d'utilitat pública segons la resolució JUS/675/2013.

La Federació d'Ateneus de Catalunya agraeix a Els Carlins, el Teatre Kursaal de Manresa i el Círcol Catòlic de Badalona la cessió dels seus espais per a la realització de les entrevistes.

Joan Morros, dinamitzador cultural i responsable de l'entitat El Galliner, encarregada de la programació del Teatre Kursaal de Manresa.

«La implicació dels socis en l'activitat dels ateneus és clau»

Psicòleg, pedagog i enginyer tècnic de Telecomunicacions, Morros està jubilat de la docència, malgrat fer classes puntuals a l'Institut Guillem Catà, on ha estat catedràtic de Serveis a la Comunitat. Premi Bages de Cultura (2013), participa en tallers setmanals d'animació sociocultural amb els presos de la presó Lledoners de Manresa. Morros aposta pel foment de la participació dels socis en la presa de decisions que afecta l'activitat de les entitats.

«La tasca voluntària cohesiona emocionalment, socialment i genera un engranatge que t'ajuden a integrar-te»

Quan t'introdueixes al món cultural i associatiu de la ciutat de Manresa?

He mamat des de petit la cultura. El meu pare fou promotor de la creació de la Sala Lollola –ara Sala Ciutat– inaugurada gràcies a donacions ciutadanes el 1960 a Manresa. Amb un aforament de mil persones, es va convertir en un espai de trobada social amb cineclub, música i programació teatral amateur i professional. Es pot dir que vaig viure entre bambolines, on vaig aprendre a fer de tot: de tècnic de so, il·luminador, acomodador, projeccionista, repartidor d'octavetes i cartells... A la dècada dels setanta, amb l'auge de la Nova Cançó, per la Lollola van passar, a més d'artistes manresans, músics de renom com Lluís Llach, Raimon, Teresa Rebull, Guillem Dafac, Maria del Mar Bonet; i del món del teatre, com Els Joglars, Comediants o Dagoll Dagom.

Com t'endinses en la programació teatral?

A través de Rialles Manresa. Rialles és un grup nascut a Terrassa el 1977 que programava espectacles per a infants; el que ara coneixem com a teatre familiar. La fórmula va ser molt ben acollida pel públic i, ràpidament, es va estendre a una setantena

de municipis. Jo vaig participar activament en la implantació de la seva programació a la Sala Ciutat de Manresa. A més dels espectacles, recordo especialment la iniciativa de doblar al català pel·lícules infantils que venien de l'est d'Europa de la mà de Cavall Fort, Drac Màgic i Rialles; un exemple va ser la gran repercussió de la primera cinta projectada en català, *La Venta focs*, recentment remasteritzada. D'això fa quaranta anys. I he estat implicat en la programació estable de la Sala Ciutat, que es va fer fins fa 10 anys.

Dels espectacles infantils als adreçats a adolescents. Què va determinar aquest canvi?

A la dècada dels vuitanta, detectem les butaques de la Sala Ciutat buides de públic juvenil. D'aquesta mancança fundem el col·lectiu d'animació cultural Tabola, que programa espectacles musicals, teatrals i cinematogràfics professionals i amateurs dirigits a joves d'entre 13 i 16 anys. Aleshores era una iniciativa sense referents previs a Catalunya. En aquest projecte influïa la meua vessant de mestre i pedagog d'institut; vam aconseguir que els alumnes dels centres de la ciutat s'impliquessin en la difusió dels espectacles. La bona sintonia va derivar en activitats paral·leles com

setmanes d'animació cultural o cicles de teatre. Era una manera de fer que els joves anessin al teatre en horari escolar, ja que sovint és un públic difícil d'engrescar en aquesta disciplina. Volíem democratitzar el teatre entre el jovent.

No només has alimentat la gestió teatral manresana, també la musical.

El 1986 jo treballava a l'institut Lacetània amb una sala d'actes infrautilitzada. Amb més companys vam impulsar la programació de concerts en aquest espai, rebatejat com a Sala 2000, no només per atraure el públic juvenil, sinó tota la ciutadania. Així va néixer l'associació cultural Bloc i el programa de concerts Musibloc. Fruit de l'èxit d'espectadors, els concerts es van estendre a altres sales manresanes de gran format com la Pista Castell, el Palau Firal i el pavelló del Congost. Durant els noranta, vam arribar a portar grups com Sau, Sangtraït, Els Pets, Sopa de Cabra, i tota l'escena de rock català quan estava en plena eferescència.

Amb una ciutat tan rica en cultura, es necessita un altaveu?

Sí. Cal recollir tota la programació cultural i difondre-la en un mitjà que canalitzi l'ampli ventall d'activitats de forma independent, sense influències. Fa vint anys vam promoure l'edició de la revista local d'informació i opinió, com a alternativa als mitjans de comunicació ja establerts. A excepció de la meua feina com a docent, vaig deixar els altres projectes per dedicar-m'hi i no estar amb diversos fronts oberts. Actualment, la revista està consolidada i encara es publica.

Una de les grans fites en què ha participat és la recuperació del Teatre Kursaal. Com es va aconseguir?

Amb la proliferació de les sales multicinema, el Teatre Kursaal, un dels més grans de Catalunya, amb 2500 localitats, va tancar portes als vuitanta. El 1985, la família Padró, que n'era la propietària, el va vendre a l'Ajuntament de Manresa i aquest va romandre tancat i deteriorat durant deu anys. L'any 1995, un grup d'inquiets culturals impulsà la recuperació de l'equipament catalogat a través de l'associació El Galliner. Mentrestant, com que l'Ajuntament no podia finançar el cost de rehabilitació, El Galliner va acordar programar espectacles amb èxit de públic al Teatre Conservatori, per demostrar a l'administració la necessitat que la ciutat comptés amb un espai més gran. Així, abans d'acabar aquell any, l'associació va fer una jornada de portes obertes al Kursaal. Els visitants van confiar en el projecte de futur i van comprar entrades a 2.000 pessetes per a la inauguració, que es faria deu anys més tard. El temps els va donar la raó: el bon funcionament de la programació al Conservatori va fer veure als polítics la necessitat de recuperar el somni del Kursaal. Ho vam aconseguir, finalment, el 2007. Avui és un espai molt estimat pels manresans, amb més espectadors i programació de Catalunya (a excepció de Barcelona). El Galliner seguim fent la programació i comunicació de les arts escèniques al Kursaal.

D'on sorgeix la formació professional en l'àmbit sociocultural a Manresa?

A la dècada dels noranta, el Departament d'Ensenyament es fixa en l'interès creixent en els

«Cal recollir tota la programació cultural i difondre-la en un mitjà que canalitzi l'ampli ventall d'activitats de forma independent, sense influències.»

la sala Els Carlins (1906)

La Sala Els Carlins és un dels espais amb més tradició teatral de Manresa. Situada al centre de la ciutat, és la seu del Casal Familiar Recreatiu (1903) i la Fundació Cultura i Teatre (2006), que gestionen conjuntament la programació teatral. Durant aquestes darreres dècades l'activitat del Casal s'ha centrat en l'àmbit del teatre amateur, on cal destacar la feina del grup de teatre, els Pastorets, l'organització de concursos o mostres de teatre i la participació en diverses iniciatives ciutadanes.

«La implicació directa de la base social és la que garanteix l'èxit de la dinamització cultural. Podríem dir que és la recepta de l'associacionisme.»

serveis a la comunitat i, dins d'aquesta família professional, impulsen tres cicles formatius: Educació Infantil, Integració Social i Animació Sociocultural. El 1999, s'implanta a set o vuit municipis catalans, entre ells, Manresa. La Generalitat m'encarrega engegar el projecte del cicle d'Animació Sociocultural per la meua trajectòria dins de l'àmbit. A l'Institut Guillem Catà, he pogut compartir la meua experiència i donar eines a alumnes que es volen dedicar professionalment a la dinamització sociocultural. És el que he estat fent durant els darrers quinze anys, fins que em vaig jubilar l'any passat.

Hi ha hagut un salt qualitatiu entre voluntariat i professionalització?

Gent dedicada a invertir part del seu temps a la comunitat sempre n'hi haurà. Ara bé, el paradigma i els temps han canviat. La dinamització cultural ha passat a ser una disciplina reconeguda i, per tant, com qualsevol altre camp, calia posar a disposició coneixements i metodologies acadèmiques. La segmentació d'aquest canvi és un salt qualitatiu, en tant que ara hi ha persones que en poden fer el seu ofici i viure'n. Tanmateix, segueix essent compatible amb la coexistència del voluntariat. Cobrar o no un sou no ha de ser el factor que marqui la diferència entre una feina ben feta o no, mentre hi hagi ganes de treballar en el món associatiu.

Per què falla, de vegades, la dinamització als ateneus?

Que els socis es facin seu l'espai i les activitats que s'hi programen és clau. I per tant, se'ls ha de fer partícips en la presa de decisions que afecten els horaris, preus, continguts i difusió. Només així se sentiran identificats i es reforçarà la seva necessitat de pertànyer a un col·lectiu on desenvolupar els seus neguits. Els responsables d'activitats de les entitats han de captar les demandes dels socis. Més enllà de recórrer a un professional, el boca-orella és la base de la transmissió d'activitats. La diferència es percep quan escoltes l'expressió: «Aquesta setmana a l'ateneu fem...» o «A l'ateneu fan...». Per mi, la implicació directa de la base social és la que garanteix l'èxit de la dinamització cultural. Podríem dir que és la recepta de l'associacionisme.

És un problema endèmic la poca assistència a actes als ateneus, fins i tot, per part dels socis?

És habitual escoltar allò de «sempre som els mateixos», però la pots utilitzar amb una connotació positiva i negativa, en funció de la major o menor obertura a la ciutadania que cerqui l'ateneu. El poc públic es pot deure a diversos factors: incompatibilitat horària, manca d'interès... Però si la manca d'assistència prové d'una mala elecció de programa perquè no s'adiu als interessos dels mateixos socis, el problema és d'arrel i

s'ha d'enfocar des de dins. Cal fer un replantejament i sondejar els interessos dels socis per redreçar el camí.

Quin paper han de tenir els ajuntaments en el foment de la cultura gestionada pels ateneus?

En l'àmbit econòmic, les administracions locals haurien d'ajudar les entitats, perquè els surt més a compte invertir en equipaments i projectes actius i arrelats al municipi, que finançar noves infraestructures. Cal que els ajuntaments reconeguin la tasca desenvolupada des del teixit associatiu per a la cohesió social; és necessari que els polítics entenguin que a la gent no li agrada la vinculació amb la institució perquè els és freda i llunyana. Seria molt millor donar suport al finançament de recursos tècnics a l'associacionisme, que titllar aquest món de poc professional. S'ha de fer un canvi de percepció des de la institució i alliberar de prejudicis la tasca realitzada des del voluntariat. La lectura ha de canviar substancialment en favor de l'empenta històrica que té el poble català d'associar-se, anant amb cura de no caure en la intromissió. Alhora, malgrat que el múscul associatiu té força a ulls dels ajuntaments, les entitats han de saber treure pit i reivindicar la seva tasca diària.

Quin és l'estat de salut de l'associacionisme català?

La crisi econòmica ha estat especialment severa entre els joves. El greu problema d'atur juvenil dificulta l'accés dels adolescents que s'implicaven per primera vegada en la seva comunitat a través de l'associacionisme. És d'entendre: si no tenen garantits uns mitjans de subsistència mínims, difícilment dedicaran el seu temps de lleure als altres, per molt temps lliure que tinguin, al contrari del que es pugui pensar. Aquest context és perillós per a l'associacionisme, ara per ara.

No obstant això, els catalans tenen la inquietud històrica de crear espais comuns i ho segueixen fent. De fet, estan apareixent noves fórmules d'associacionisme: autogestió, ocupació... al marge de les administracions. Potser estan deseparades de legalitat, però tenen entusiasme i una gran força de mobilització. El que veiem en formacions polítiques no deixa de ser un mirall de la forma de transformar la societat a través de l'activisme civil. I, afortunadament, les ganes de transformació a través de moviments socials es manté a casa nostra.

«Econòmicament, els ajuntaments haurien d'ajudar les entitats, perquè els surt més a compte invertir en equipaments i projectes actius i arrelats al municipi, que finançar noves infraestructures.»

Els socis, l'ànima de l'activitat als ateneus

Parlar de dinamització cultural en el món associatiu és parlar de la vida quotidiana de les entitats. És endinsar-se en la seva raó d'ésser, en tant que han nascut com a font de cultura i coneixement per als seus associats. Per tant, perquè l'activitat que s'hi desenvolupa esdevingui un èxit, en primer terme, ha de respondre als interessos dels membres que integren l'entitat. Per assolir aquest objectiu, és bàsic que els interessos siguin sondejats de forma habitual, d'una banda, i de l'altra, que la base social assumeixi implicació en la presa de decisions. La participació en els òrgans de gestió cultural atorga sobirania i proximitat als socis, que veuen com la seva opinió es té en compte i, conseqüentment, augmenta la repercussió en l'assistència als actes.

En segon lloc, la programació d'actes en un ateneu no es pot contemplar de forma aïllada al municipi ni a la comarca. Cal tenir present l'oferta sociocultural del territori, per evitar contraprogramació d'activitats similars, que podria minvar l'assistència. És fonamental cercar genuïtat en les activitats que es plantegen, per no caure en els cercles tancats, que podrien foragitar socis futuribles.

Existeixen diferents mecanismes a l'hora de gestionar i executar l'activitat en una entitat: hi ha ateneus que cedeixen la presa de decisions programàtiques a la seva junta directiva; hi ha ateneus que creen comissions d'organització en funció de projectes o dates festives rellevants; i hi ha ateneus que opten per traslladar la gestió a un agent dinamitzador, ja sigui una entitat pròpia de l'ateneu o un professional. Totes les opcions són bones. Sigui quina sigui la metodologia triada, el més important és que aquesta cerqui la implicació dels seus socis i la cohesió entre les entitats que s'hi aixopluguen.

Altrament, avui és clau mantenir canals oberts de difusió tant interna (entre els socis) com externa (cap a la ciutadania). L'originalitat i la constància són dos factors ineludibles perquè, en una societat sobreinformada, captem l'atenció. I per últim, cal que les entitats es posin al dia de les necessitats i inquietuds de la població. Mantenir la porta oberta a iniciatives de col·lectius joves és garantia de relleu generacional i garantia de preservació d'espais i associacions.

Consell Redactor

Xavier Oller

Pedagog i dinamitzador sociocultural

Què és i per a què serveix la dinamització sociocultural?

Què és la dinamització sociocultural?

La dinamització o gestió sociocultural és un concepte ampli i obert. Jo l'entenc com una eina d'acompanyament a un col·lectiu, entitat o institució, la qual facilita l'acostament de la cultura a un públic determinat. Cal entendre aquesta eina com un procés bidireccional entre qui l'utilitza –l'entitat– i qui se'n beneficia –els socis o un municipi. I, de fet, la millor dinamització sociocultural és la que comparteix gestió i públic en un mateix pla. És a dir, si els socis d'una entitat participen en la programació d'activitats, aquests s'empoderen i l'entitat gaudeix d'una vida més rica.

Quin és el paper d'un dinamitzador cultural?

El dinamitzador cultural és la persona que dona eines de gestió. Això no implica que hagi d'encarregar-se directament de programar actes en un espai. Qui ha d'idear i executar les propostes culturals és el propi col·lectiu que el forma. Si bé és cert que cal partir del fet que el dinamitzador compta amb uns coneixements dels quals es poden aprofitar els ateneus, per exemple, la programació només tindrà èxit, és a dir, que comptarà amb assistència, si els mateixos socis hi estan interessats. La clau està a identificar quins són els interessos dels socis i el públic potencial de la localitat. Aquesta és la nostra feina.

Per on comença a treballar un dinamitzador cultural quan entra en una entitat?

Recalco que el nostre paper no és d'execució, sinó d'acompanyament per

resoldre dinàmiques i metodologies que no funcionen. Si l'entitat accepta aquest rol, aleshores entrem a fer una diagnosi externa –del territori–, i interna –de l'entitat i els seus socis. A partir d'aquí, podrem treballar les estratègies a seguir per millorar l'eficiència interna i cercar aliances entre la realitat local. Cal tenir present que no s'ha d'esperar que un local s'ompli d'activitat i gatzara sense la implicació dels seus socis. Precisament, els ateneus i casals neixen de la voluntat d'associar-se, d'unir esforços en un projecte.

Quines són les oportunitats que ofereixen espais com els ateneus?

L'oportunitat està a obrir-se a noves propostes. Respecte als centres cívics, per exemple, que provenen de la cultura d'oferir serveis genèrics al municipi, els ateneus donen cabuda a propostes culturals fetes a mida dels socis. Això no vol dir que no tinguin les portes obertes a la població; vol dir que es fonamenten en la participació com a valor principal de la seva oferta. És el model de la base associativa i que evita esdevenir mer espai de consum.

Amb quins problemes es topen les entitats a l'hora de programar?

En primer lloc, algunes juntes tendeixen a mantenir-se tancades, hereves d'una tradició que s'ha d'adaptar als nous temps. Ara comencen a adonar-se de la necessitat de regeneració i l'embranchida que dona l'entrada de gent jove. En segon terme, la cerca de finançament, que no és el pal de paller de l'existència d'activitats

però sí que determina, inevitablement, la seva execució. Els ateneus sempre s'han valgut per si mateixos per buscar recursos econòmics, però ara que les administracions han tancat l'aixeta, cal fer un esforç d'inventiva. Un altre handicap amb què es topen els ateneus és l'excés d'oferta cultural en un mateix territori. A l'hora de fixar activitats al calendari, cal tenir present què es fa simultàniament al municipi per no contraprogramar. I per últim, el més important: l'activitat ha d'estar oberta a la pluralitat dels seus socis perquè en puguin opinar i participar. No és positiu mantenir una programació que només interessa a uns pocs, encara que siguin dinàmiques que costin de trencar.

Com ha contribuït la formació en dinamització cultural al moviment associatiu?

El moviment associatiu s'ha posat les piles. No només en la formació en dinamització, sinó també en altres aspectes com la comptabilitat, la comunicació,... I això ha desencadenat una tipologia dual d'ateneus: uns han professionalitzat la gestió de la seva oferta i d'altres s'han estancat; els costa adaptar-se a les noves demandes socials. En aquests últims, coincideix que un nombre reduït de persones són les que acumulen moltes tasques i no donen l'abast, malgrat la bona voluntat. La formació no deixa de ser un complement; ha impulsat el coneixement d'altres models de funcionament i, sobretot, d'eines i recursos. Penso que tot ateneu hauria de tenir elaborat un pla de formació adreçat als seus socis, per treballar la participació i la cooperació dins l'associació. Però sobretot, cal delegar tasques a socis que tinguin coneixements específics, treure profit de les seves capacitats, abans d'externalitzar, per no perdre recursos humans, complicitats i diners!

Així, el moviment associatiu hauria de fer un retorn constant a les persones que el formen?

Exacte. El soci és l'element constitutiu, la raó de ser dels ateneus. És important conèixer el soci per fer valer el que tenim a casa. En el moment d'inscripció, no només s'ha d'omplir una fitxa amb dades objectives (nom, adreça, naixement, etc.). Un gest senzill seria omplir un qüestionari dels seus interessos, aficions i neguits. I alhora, preguntar-los què volen o poden aportar a l'entitat. Cal fer molta pedagogia en la participació perquè els socis s'impliquin en actes i assemblees. La principal queixa que rebem dels ateneus és que ni els mateixos socis participen en els actes. I això només se soluciona mitjançant la participació en la presa de decisions.

Què és el que més recomaneu als casals i ateneus per al seu impuls?

Cal definir els objectius de l'entitat a llarg termini, en primer lloc. La idea estesa que la diversitat d'actes és garantia d'èxit és errònia i, a més, despista. Jo aconsello definir valors i, a partir d'aquí, activitats. És millor centrar-nos en poques temàtiques i treballar-les amb calma, que no pas intentar oferir un tastet de tot. Els objectius es poden definir partint de la decisió de si l'entitat vol esdevenir un centre cultural o un hotel d'entitats. Les estratègies de dinamització sociocultural es marcaran en funció del fet que el nostre objectiu sigui compartit per la base social de l'entitat. I la junta ha de garantir que cobreix les seves demandes.

Taller d'escultura a l'Ateneu Igualadí © Rebecca Gil Bell

La Lliga de Capellades: 115 anys d'empenta

Associació centenària nascuda sota les inquietuds del catalanisme i per impuls de la societat civil, la Societat La Lliga de Capellades va ser fundada l'any 1901 amb el nom de Lliga Comercial, Industrial i Agrícola. L'entitat consta d'un edifici de planta baixa, on hi ha el cafè, i una gran sala d'espectacles construïda el 1921, recentment renovada amb grades automatitzades. Actualment disposa d'una pista-jardí i terrassa amb un total de vora 5.000 m².

Hereva de la tradició ateneística de final del XIX i inici del segle XX, s'inicià amb 200 socis. Durant els quasi 115 anys d'existència, La Lliga ha acollit diferents agrupacions: musicals, corals, teatrals, d'escacs, de cinema, entre altres. L'any 2001 en escaiença del centenari, s'edità el llibre "100 anys lligats a La Lliga" escrit per tres joves estudiants d'arrel capelladina.

L'alt nivell associacionista de la Vila de Capellades, que gaudeix d'una seixantena d'entitats, té com exponent la més antiga de la població, que amb patrimoni propi agrupa un alt nombre de socis. En aquests moments s'inicien els actes de celebració per haver aconseguit la quantitat de 700 socis i sòcies (el 14% de la població).

Des de fa tres anys i com a resultat de la dinàmica junta actual, disposa d'una programació trimestral continuada d'activitats lúdiques, socials i culturals amb un ampli ventall d'iniciatives per a tots els gustos i interessos. Els socis i sòcies reben a casa el llibretó amb la programació, indicant els avantatges econòmics que suposa ser-ne soci. D'assistir a tots els actes programats anualment, els socis es beneficiarien de sis vegades el cost de la quota anual.

Coincidint amb el 115è aniversari, la junta està desenvolupant un ambiciós projecte d'obres, que es presentarà a la propera assemblea anual, consistent en la construcció d'un edifici contigu a la cafeteria, dotat d'un soterrani amb volta catalana, planta baixa amb serveis, cuina i oficines, i un primer pis amb una sala de 100 m².

En resum, podem assegurar que La Lliga de Capellades es troba en un moment de gran eferescència amb una empenta social, econòmica, cultural i d'activitat, que la fan el centre cultural d'una vila ubicada a la comarca de l'Anoia. Vila paperera per excel·lència, amb un gran patrimoni arquitectònic i turístic, encapçalat pel Museu Molí Paperer i el Parc Arqueològic Abric Romaní –Nean.

Us convidem a conèixer i viure de la vora La Lliga Comercial Industrial i Agrícola de Capellades!

Pep Vallès, president de La Lliga Comercial Industrial i Agrícola de Capellades

Façana La Lliga Comercial Industrial i Agrícola de Capellades

Crònica d'un resorgiment continuat

Fa més de 100 anys, la gent de Cal Xerric va fundar una associació cultural i recreativa, El Círcol Autonomista La Constància, amb seu a l'edifici –obra de l'arquitecte Josep Domènech i Mansana– amb sala de ball i teatre, ampli cafè i jardí, que seria el casal de l'Ateneu de Sant Celoni.

Els èxits de l'Ateneu van ser esplendorosos des del començament, això sí, sempre condicionats pel color polític dels qui dirigien el poble. Fins que la dictadura de Primo de Rivera el clausurà. Després es legalitzen nous estatuts i es torna a començar: l'Ateneu es converteix en la seu de l'orquestra La Lira, es presenten operetes i sarsueles, hi ha ball de gitanes, la Comissió d'Amics de la Cultura hi munta una biblioteca, s'organitzen conferències amb destacats polítics catalanistes, s'ensenya a ballar sardanes... Fins al 1931, moment en què amb la instauració de la República es canvia el nom per Ateneu Republicà i, en arribar la Guerra Civil, es va convertir en local de la CNT. I, acabada aquesta, en local recreatiu de la Falange. El 1935 Francesc Cambó fa un discurs a l'Ateneu, en una diada d'afirmació catalanista després que la Generalitat ordenés la destitució de l'Ajuntament, regit per membres del Partit Radical i la Lliga Regionalista, fet que tingué ressò al Parlament de Catalunya i al Congrés dels Diputats a Madrid.

Tot comença a normalitzar-se el 1942. Nous estatuts, es construeix el segon pis de la, es recupera el ball de gitanes, es revifa el Cor L'Amistat, es crea una secció de teatre i una d'escacs, s'organitzen els Jocs Florals, i l'Ateneu esdevé el motor cultural i de lleure de la vila. Fins als anys vuitanta en què, dèbil econòmicament i social, l'Ateneu no pot fer front a les despeses d'unes obres de rehabilitació estructurals. El 1988 l'Ajuntament adquireix el patrimoni immoble de l'Ateneu i comença la gradual davallada de l'entitat.

Sortosament, el 2013, un grup de socis es fa càrrec d'aixecar un Ateneu nou: es posa al dia la documentació, la llista de socis i es reactiva la programació mensual amb concerts, conferències i noves propostes. Ha començat l'Ateneu de Sant Celoni 2.0!

Ferran Catarineu, vocal de la Junta de l'Ateneu de Sant Celoni

Repte de futur: atraure jovent

Gràcies a l'esforç d'un nombrós grup de banyerencs i banyerenques, mitjançant la seva aportació econòmica i/o amb el seu propi treball personal, l'any 1932 van crear la Societat Nova a la ubicació actual, carrer Albert Santó, 17-19, de Banyeres del Penedès. Una entitat associacionista que en recollia i unificava d'altres que existien anteriorment.

La seva voluntat va ser, des del primer moment, aconseguir un lloc de reunió i al mateix temps fomentar la cultura. Voluntat que estem mantenint avui dia i que és la principal filosofia de l'associacionisme: posar en comú les potencialitats individuals per afavorir el conjunt.

Actualment el nostre municipi té més de 3.000 habitants, però solament comptem amb uns 150 socis per mantenir aquesta voluntat. Tot i així, com que som l'única associació que disposa de local, acollim a la nostra seu nombroses entitats que té el nostre poble: esbart, diables, coral, teatre...

El nostre objectiu és organitzar activitats de caràcter cultural que aglutinin tots els membres de les famílies: conferències, espectacles infantils, dinars, revetlles, concerts, balls... entre d'altres.

Enguany, per exemple, celebrem el cinquantenari de la creació de la Revista *El Cèrvol*, publicació creada per recollir opinions, idees, sentiments... dins l'àmbit local. La característica principal és que, en aquests cinquanta anys sempre ha estat una revista en català, tot i ser fundada en ple franquisme. I per aconseguir-ho es va gestar des de la parròquia, com no podia ser d'altra manera en aquells temps. Actualment, però, està ubicada dins la Societat Nova.

Tot i que la nostra entitat és la responsable de la majoria d'activitats culturals que es realitzen al nostre poble, tenim un problema greu de cara al futur més immediat: la falta d'implicació de la gent jove. La gran majoria de socis són d'edat avançada i, malgrat els esforços, és molt difícil connectar. Després de 83 anys d'activitat constant i de ser un referent per a la majoria de banyerencs, actualment el repte més important i urgent és fer-ho atractiu per aconseguir la implicació de la gent jove. Però és summament complicat.

Carles Ferras, president de la Societat Nova de Banyeres del Penedès

Fomentem la cultura

Des de la Diputació de Barcelona treballem per
fomentar i mantenir el nostre patrimoni cultural

www.diba.cat

**Diputació
Barcelona**

**Mancomunitat
de Catalunya**

Com es dinamitza la vostra entitat? Com contribueix l'associacionisme a dinamitzar la cultura local?

MIQUEL ÀNGEL AGUILAR

President de Lluïsos d'Horta (Barcelona)

Lluïsos d'Horta hem apostat per dinamitzar l'entitat des de la base social. Ha calgut força temps i implicació de molta gent, obertura d'idees i deixar fer sempre des del respecte cap als altres grups. Tot i així, des de la Junta, cal vetllar per tal d'encoratjar i animar les persones responsables de les activitats i donar tot el suport necessari per tirar endavant.

L'associacionisme contribueix directament a fer que la nostra cultura resti viva entre la població. Un paper molt important de les entitats és saber transmetre-ho als infants i al jovent, que són els que la faran perdurar. El paper dels més grans és aprendre a acceptar els canvis que faci el jovent, que amb el temps acabaran sent cultura popular.

Tenir un o més dinamitzadors és vital per tal de no perdre l'energia inicial i donar seguiment i coherència a les activitats. Aquesta figura molts ateneus la fem des de les juntes, però seria interessant professionalitzar-la per donar-li la continuïtat que a vegades no tenim.

MIQUEL ANDREU

President de l'Ateneu Popular Garriguenc (Les Borges Blanques)

La nostra és una entitat petita i sense patrimoni propi d'espais escènics on desenvolupar una programació estable. És més aviat una associació cultural, complementada amb un component reivindicatiu, que organitza actes en funció de l'actualitat o d'aspectes circumstancials. Qui ho decideix és la Junta, formada per una desena de persones que es reuneixen periòdicament i estableixen el calendari de les pròximes setmanes, obert a la incorporació d'actes més immediats i d'organització més simple, com presentacions de llibres o xerrades.

Tot plegat, aporta elements de reflexió que, atesa la diversitat d'assumptes que es toquen, sempre connecta amb un públic variable i diferent. Hi ha qüestions, a més, que no s'entendrien sense altres entitats locals com a companyes de viatge, com poden ser les ambientals o les adreçades al jovent. Per les característiques de l'entitat, de moment, no s'ha vist la necessitat d'un dinamitzador cultural.

L'EDIFICI DEL PATRONAT DE LA CATEQUÍSTICA, DECLARAT BÉ CULTURAL D'INTERÈS NACIONAL

El Consell Executiu del Govern de la Generalitat de Catalunya va aprovar, el mes d'abril, declarar bé cultural d'interès nacional, en la categoria de monument històric, l'edifici del Patronat de la Catequística, a Figueres, i en va delimitar l'entorn de protecció.

Emmarcat dins l'estètica del racionalisme, l'edifici del Patronat de la Catequística (La Cate) és una de les millors mostres d'aquest corrent arquitectònic i aporta un testimoni excepcional de l'arquitectura dels anys trenta del segle xx a la zona de l'Empordà, àmpliament reconegut i documentat. Els seus valors històrics, arquitectònics i culturals dins del moviment racionalista el fan mereixedor d'una protecció adient.

Està situat a la ronda del Rector Aroles de Figueres, a la part alta del nucli urbà de la ciutat. La seva construcció va començar l'any 1931 i les obres van acabar l'any 1935, d'acord amb el projecte de l'arquitecte Emili Blanch. La construcció és un testimoni excepcional de l'arquitectura dels anys trenta, que, tot i tenir encara referències noucentistes, és netament racionalista i una referència d'aquest tipus d'arquitectura. Això es posa de manifest en la composició horitzontal de les finestres allargades amb fusteria i els ràfecs de geometria simple, la coberta plana i practicable, acompanyada de la barana tubular, així com la simplicitat de la façana, amb absència de decoració.

La definició de l'entorn de protecció, a més, pretén garantir l'equilibri entre la creació d'una àrea que controli l'entorn del monument i delimiti el predomini de l'immoble per sobre les parcel·les privades més pròximes. La construcció es troba actualment en un espai lliure municipal i immers en una zona urbana d'edificació aïllada de baixa densitat.

L'edifici acull l'Espai Cultural La Cate, que fa de paraigua de sis entitats locals: l'Aula de Teatre Eduard Bartolí, el Taller de Teatre de Figueres, l'Agrupament Escolta i Guia Sant Pere, el Cineclub Diòptria, l'Associació d'Agrupacions de Defensa Forestal de l'Alt Empordà i els Pastorets de Figueres, a més d'activitats puntuals. «Per a l'entitat és un orgull aquest reconeixement, però, sobretot, el que significa aquesta declaració de protecció patrimonial és la perpetuació de l'edifici i la seva activitat de manera oficial», segons el president del Patronat de la Catequística, Alfons Martínez. «Encara que La Cate formi part de l'imaginari quotidià dels figuerencs i els empordanesos, ara tenen la certesa de comptar amb un equipament que ja és un monument històric.»

La Cate de Figueres data del 1935.

L'ATENEU DE MANLLEU, UN PROJECTE CAMÍ DE SER UNA REALITAT

L'Ateneu de Manlleu podria ser una realitat aquest 2015. Després de més de 12 anys d'activitat, la impulsora, l'Associació Cultural Pro-Ateneu Manlleu, ha tancat el passat mes de maig la campanya de captació d'un mínim de 100 socis, els quals garanteixen una base social sòlida per fer un pas més i estrenar un local propi. Si el projecte segueix el calendari previst des de l'entitat, un cop assolit aquest suport social que també garanteix uns recursos mínims per a l'autosteniment del projecte, el proper pas és començar l'adequació d'un espai de 300 metres quadrats al centre de Manlleu. Feta la primera fase d'adequació, el nou espai cultural podria començar a funcionar abans d'acabar aquest any 2015.

La idea és que el futur Ateneu de Manlleu sigui un espai dinàmic gestionat per una entitat ciutadana que faciliti la realització d'activitats culturals molt diverses (música, poesia, debat, espai de reunió...) i esdevingui un punt de trobada de cultura i oci per a un ampli segment de la població. L'Ateneu també vol ser un element vertebrador de l'activitat associativa del municipi, ja que diverses entitats existents s'han mostrat interessades en sumar-se al projecte.

El projecte preveu un espai tan polivalent com sigui possible per encabir-hi una bona diversitat d'activitats. Entre d'altres, es projecta una sala polivalent de petit format, una sala de reunions, un espai de recepció i trobada o un petit espai exterior. Si aquesta iniciativa acaba reeixint, l'associació promotora espera fer els treballs d'adequació al llarg de l'estiu mitjançant la col·laboració de voluntaris.

El projecte de creació d'un ateneu a Manlleu es va presentar el mes de novembre de l'any 2003. En aquests 12 anys, l'entitat ha impulsat centenars d'actes culturals, però amb un caràcter nòmada. L'any 2013, amb motiu de la celebració del desè aniversari, l'associació va marcar els objectius definitius que li han de permetre l'estrena de la seva seu els pròxims mesos. L'entitat es va adherir aquest any 2015 a la Federació d'Ateneus de Catalunya.

Celebració del desè aniversari de l'Ateneu de Manlleu
© Xevi Vilaregut

Ateneus del Baix Penedès

Va ser la crisi de la fil·loxera, que al Penedès es va iniciar el 1887, i les seves llargues conseqüències –conflictes socials entre rabassers i propietaris–, el que va estimular la creació d'organitzacions associatives en tots els pobles del Baix Penedès, la major part d'elles amb un marcat caràcter polític.

El Centre de Llorenç del Penedès (1889)

La Lira Vendrellenca (1889)

Societat Cultural i Recreativa El Casal (1918)

Societat Cultural i Recreativa La Cumprativa de Llorenç del Penedès (1918)

Societat Nova de Banyeres del Penedès (1933)

Societat Cultural i Recreativa Bisbalenca (1947)

Text: Josep Solé Armajach / Fotografies: Enric Folch i Josep Solé Armajach

Societat Cultural i Recreativa La Bisbal del Penedès

«Des de la segona dècada del segle XX i fins a la Guerra Civil, a tot el Baix Penedès es van anar formant associacions polititzades, d'esquerres o de dretes, és a dir, les societats de treballadors agrícoles i les patronals.»

EL TERRITORI PENEDESEC

La vegueria del Penedès es va formar el segle XIV i es va mantenir fins al segle XIX, quan l'estat liberal va dividir el territori en províncies. Aquella vegueria englobava poblacions que avui pertanyen a l'Alt Camp, al Tarragonès, al Baix Llobregat i a l'Anoia. El Penedès, que espera avui la possible nova organització del territori català en vegueries, aspira a ser-ne una d'elles, havent aconseguit ja el reconeixement polític d'àmbit funcional de planificació. El Baix Penedès, en aquella divisió liberal en províncies, va restar a la de Tarragona, on encara roman, mentre que les altres dues comarques penedesenques –l'Alt Penedès i el Garraf– pertanyen a la província de Barcelona.

Va ser al segle XVIII quan s'hi va donar el canvi d'una agricultura feudal de subsistència basada en el cultiu dels cereals a una agricultura capitalista i de mercat basada en el cultiu de la vinya i en l'elaboració de vins

i aiguardents; aquest pas va suposar una important transformació del paisatge i, entre altres fenòmens, el creixement significatiu de la seva població. En temps més recents, les modernes vies de comunicació, el turisme, la construcció i la diversificació de l'economia han contribuït a transformar-lo encara més; molts cops sense tenir en compte la sostenibilitat, l'ecologia o el gust estètic, essent víctima d'una forta especulació urbanística, sobretot a les platges i a les seves zones més properes, que s'ha dut a terme en diferents etapes a partir dels anys seixanta del segle XX.

INICIS ASSOCIATIUS

La crisi de la fil·loxera, iniciada al Penedès el 1887, i les seves llargues conseqüències –conflictes socials entre rabassers i propietaris–, van estimular el sorgiment d'organitzacions associatives al Baix Penedès amb un caràcter marcadament polític. Va ser en aquest context (tot i que en aquest cas sense cap connotació

El Centre de Llorenç del Penedès

Societat Nova de Banyeres del Penedès

ideològica) que va néixer La Lira Vendrellenca, el 1889, com a coral a imatge i semblança dels Cors de Clavé, que havien funcionat en altres localitats catalanes a partir de la seva fundació des de mitjan segle XIX. Els seus inicis van ser molt modestos, portant a terme els seus assajos i les seves activitats en locals o cases de lloguer, on solien instal·lar un cafè als baixos.

El mateix 1889 va néixer el Centre Moral i Instructiu de Llorenç del Penedès, a instància del capellà del poble, amb l'objectiu de conservar i perfeccionar l'educació moral i religiosa dels seus socis, així com la seva instrucció. El 1894 es va instal·lar al local on avui encara roman, amb un cafè i amb més activitats (teatre, banda de música, ball de bastons).

Des de la segona dècada del segle XX fins a la Guerra Civil, a tot el Baix Penedès es van anar formant associacions polititzades, d'esquerres o de dretes, és a dir, les societats de treballadors agrícoles i les patronals. Entre les primeres trobem els precedents dels actuals ateneus de Bellvei, de Llorenç del Penedès

(La Cumprativa) i de la Bisbal del Penedès; i entre les segones, la de Banyeres del Penedès.

La Societat de Treballadors Agrícoles de Bellvei va ser fundada el 1918, moment en què els seus socis van comprar uns terrenys i van procedir a la construcció d'un ampli cafè, i poc després d'una sala de ball i de teatre (1921), amb les seves llotges. L'edifici va ser construït amb l'esforç personal de tots els seus socis. Un cas semblant va ser el de La Cumprativa de Llorenç del Penedès, fundada també el 1918; mentre que, a la Bisbal (el Centre Agrícola o l'Agrícol), un grup de propietaris sensibles a la problemàtica agrària de l'època va comprar una antiga taverna, que més endavant, amb la unió de parcers i rabassers, va esdevenir la seu de l'associació. El 1933, a Banyeres del Penedès, en canvi, tot i que també es va formar una associació esquerrana, precedent de l'actual, va ser de caràcter patronal.

ENRENOU DE LA GUERRA I EL COP MORTAL DEL FRANQUISME

La Guerra Civil va suposar un fort cop per a la major part d'aquestes entitats o associacions, que van haver de paralitzar la seva activitat habitual; a més, el franquisme les va reprimir durament i les va dissoldre, a excepció d'aquelles que no s'havien significat

«Algunes associacions, tot i que van reduir al mínim les seves activitats els primers anys de la postguerra, les van poder reprendre, això sí, sotmeses a una vigilant censura; mentre que la resta d'entitats van veure com els seus locals eren clausurats o requisats pel franquisme.»

La Lira Vendrellenca

SCR El Casal de Bellvei

políticament o que no suposaven cap simbolisme oposat al nou règim. Així, La Lira Vendrellenca o la Societat de Banyeres del Penedès, tot i que van reduir al mínim les seves activitats els primers anys de la postguerra, les van poder reprendre, això sí, sotmeses a una vigilant censura; mentre que la resta d'entitats van veure com els seus locals eren clausurats o requisats i, fins i tot, utilitzats per les institucions franquistes; així l'Agrícola de la Bisbal del Penedès i La Cumprativa de Llorenç del Penedès es van convertir en seu de la Falange Española y de las JONS; i el Centre Moral de Llorenç del Penedès en seu del Centro Catequístico y de Acción Católica.

La recuperació d'aquests locals i el seu ús cultural i recreatiu van dependre en bona part de la voluntat de les autoritats locals. Així, l'entitat de la Bisbal del Penedès, ara amb el nom de Societat Cultural i Recreativa Bisbalenca, el 1947, va tornar a ser activa; les dues entitats de Llorenç del Penedès (El Centre i la Societat Cultural i Recreativa La Cumprativa) van poder tornar a funcionar a partir dels anys seixanta. A Bellvei, en canvi, el cafè i la sala de ball es van obrir els diumenges i dies festius per tal que una empresa privada hi pogués fer un cinema; els anys setanta, la CNS el va posar en subhasta, per la qual cosa els seus propietaris, els antics socis, van tenir la contradictòria

oportunitat de comprar-lo, però l'Ajuntament de l'època ho va impedir avançant-se a la compra.

LA DEMOCRÀCIA

Amb la democràcia, com sol passar quan es gaudeix de més llibertat, les associacions van entrar en un període de normalització i de desenvolupament, tot i que algunes d'elles no estan exemptes de les dificultats limitadores de caràcter econòmic.

La Lira Vendrellenca, el 1977, va deixar d'utilitzar locals de lloguer per edificar un nou edifici, que va ser substituït per l'actual, que és dels anys 2005 i 2007. Aquest últim es va dur a terme gràcies a una cessió d'explotació a l'Ajuntament del Vendrell, que no impedia el desenvolupament de les activitats pròpies. Aquesta associació, que s'havia iniciat com un grup de cant coral a finals del segle XIX, avui disposa de més de disset seccions (coral, teatre, esbart, colla sardanista, balls de vetlla, grup muntanyenc...).

La Societat Nova de Banyeres del Penedès, fundada el 1933, també va deixar l'ús d'un local de lloguer per construir la seva pròpia seu el 1947, amb un ampli cafè i sala de ball i de teatre, donant així l'oportunitat que qualsevol veí en pogués ser soci; entre les seves seccions destaquen l'esbart i la colla de diables.

Societat Cultural i Recreativa La Cumprativa de Llorenç del Penedès

La Cumprativa de Llorenç del Penedès, durant els anys vuitanta, va edificar un nou edifici al solar que ocupava el vell. El teatre i els balls de saló, el ball de diables, els gegants, els grallers i els capgrossos són algunes de les seves actuals seccions i activitats.

La Societat Cultural i Recreativa Bisbalenca destaca per les seves seccions de teatre, grallers, geganters i escacs; i organitza, per la festa major, una trobada castellera que és una de les de més projecció de la comarca.

El Centre de Llorenç del Penedès, desvinculat avui de la seva inicial dependència de l'Església, destaca per l'antiguitat de les seves seccions, la de ball de bastons i la de teatre, ambdues iniciades el 1896, o per la de falcons, de 1942. Envel·lides les instal·lacions es va projectar i es va iniciar la construcció d'un nou local que, de moment, es troba paralytitzat.

L'antiga Societat de Treballadors Agrícoles de Bellvei, ara Societat Cultural i Recreativa El Casal, també va poder desenvolupar-se a partir de 1978, quan l'Ajuntament va fer donació del local a l'entitat. Ara bé, les noves normatives de seguretat i la manca de fons van obligar a tancar la seva sala. Recentment, aquest mateix 2015, el Casal l'ha cedit en usdefruit i per cinquanta anys a l'Ajuntament, reservant-se el pis superior. Entre les activitats del Casal destaca l'organització de la festa del carnaval.

No cal dir que aquestes associacions, que són les federades actualment a la FAC, són exemples representatius, tant per la seva història com per la seva actualitat, d'altres associacions que es troben en altres poblacions del Baix Penedès; totes elles compleixen un paper rellevant en el desenvolupament cultural i lúdic en els seus respectius pobles, organitzant o col·laborant i enriquint l'organització de les festes locals i, alhora, conservant la major part d'allò que sempre les ha caracteritzat, com és el ser espais de sociabilitat i d'esbarjo generadors de dinàmiques culturals. En elles es transmeten valors i coneixements i contribueixen de forma destacada a la cohesió social.

Bibliografia i fonts d'informació

ARNABAT, Ramon i FERRÉ, Xavier (2015), *Ateneus: cultura i llibertat. Associacionisme a la Catalunya contemporània*. Federació d'Ateneus de Catalunya. Barcelona.

BADIA VAQUÉ, Jaume (...) *La Lira Vendrellenca (1889-1989)*. Crònica. Edició de l'autor. El Vendrell.

DD.AA (1989), *Història de la vida privada*. Volum 4: De la Revolució francesa a la Primera Guerra Mundial. Taurus. Madrid.

GAVALDÀ TORRENTS, Antoni (1989), *L'associacionisme agrària Catalunya (el model de la Societat Agrícola de Valls: 1888-1988)*. Dos volums. Institut d'Estudis Vallencs. Valls.

GIL RIAMBAU, Lluís (1997), *Cent anys d'expressió artística a la Bisbal del Penedès I*. Ajuntament de la Bisbal del Penedès.

MAYAYO ARTAL, Andreu (1988), *Josep Torrents (1899-1943)*. *Pagès de Bellvei del Penedès dirigent agrari català*. Edicions El Mèdol. Tarragona.

MITJANS FIGUERES, Pau, ARTÍS BENACH, Pere i MITJANS BENACH, Jordi (1990), *El Centre de Llorenç del Penedès: cent anys d'història (1889-1989)*. Centre de Llorenç del Penedès.

ROSELLÓ CEREZUELA, David i RIUS ULLDEMOLINS, Joaquim (2009), *La Cooperació entre ateneus i ens locals per una cultura del segle XXI. Els acords possibles sobre la propietat i l'ús d'equipaments escènics*.

SOLÉ ARMAJACH, Josep (2009). *La Cooperativa Agrícola de Bellvei (1959-2009)*. *La història i els seus antecedents. Notes antropològiques*. Celler Agrícola i Secció de Crèdit de Bellvei del Penedès, SCCL.

publicitat

012
gencat.catCost de la trucada:
segons operadora.

Reciclant el paper i el cartró faig un passeig cada dia! Ni la distància ni l'edat són excuses per a no reciclar.

Amparo Moreno

RE-SÍCLAR!

perquereciclem.cat

#pqreciclem

Amb el finançament de:

ECOEMBES

ecovidrio
ENTIDAD SIN ANIMO DE LUCROGeneralitat
de Catalunya

La cultura associativa a Caldes de Montbui

Des del segle XIX, les entitats ateneistes històriques de Caldes de Montbui, el Casino i El Centre, han contribuït a enriquir el panorama cultural, associatiu i lúdic de la vila de les termes. Actualment romanen actives i cerquen la manera de mantenir el llistó alt i en moviment mentre van reformant el seu patrimoni.

Text:
Ivan Alcázar Serrat.
Arquitecte.
Membre del grup
de recerca Observatori
d'Espais Escènics:
www.espaciosescenicos.org

La vila termal del Vallès oriental, la *Aquae Calidae* romana, té un nucli urbà que està del tot definit en un dels seus vessants, el que dóna a la riera. Pels altres tres costats del nucli antic, ja cap al segle xv, hi van créixer ravals, i, des de mitjans del xix, els eixamples reticulars en van expandir la urbanització, a partir del límit de les antigues muralles del carrer del Raval, que després s'anomenaria carrer Major. És la via que, tot baixant, avui va a parar a l'avinguda Pi i Margall, en sentit cap a Barcelona, després de passar pel davant de la biblioteca municipal i de la parada dels autocars Sagalés, on anteriorment hi havia l'estació de trens. Al carrer Major és on estava situat el Círcol Instructiu, que era l'obra social de l'empresa explotadora de la pedrera del Remei. Era en l'època de la Segona República quan el Círcol compartia protagonisme amb dues altres entitats culturals i associatives, com eren el Casino Caldense (des del 1979, Casino de Caldes) i el Centre Democràtic i Progressista, que aleshores es repartien els socis més conservadors

o més progressistes. Desaparegut el Círcol, avui mantenen l'activitat les altres dues entitats, amb els locals força propers l'un de l'altre en el nucli antic de la vila.

EL CASINO

L'arquitectura del Casino, a l'edifici del número 15 del carrer del Forn, ha anat canviant amb el tràfec i les evolucions de la mateixa entitat. Així, al seu arxiu s'hi conserven uns bonics plànols signats per Antonio Coll Fort, en què s'aprecia la façana de l'edifici amb dues plantes i tres arcs a cadascuna d'elles. El bloc principal s'aixecava sobre un cos més baix en un dels costats, i sobre la tanca d'un jardí en l'altre. Les ampliacions i transformacions han anat fent créixer l'edifici, i, al jardí de la cantonada amb el carrer Madella, s'hi va construir la cafeteria, que actualment roman tancada. Ara, a la façana principal del Casino sobresurt un nou volum, que és el que encabia la màquina de projecció de cinema, un entreteniment molt seguit al segle xx.

El 1920 es va fundar el Cine Caldense a l'entitat, i el 1974 el Cineclub. Una altra transformació destacable, i més recent, és la que ha cedit l'espai de la cafeteria original de la planta baixa de l'edifici central a una empresa que hi regenta la discoteca Soko Club. També s'ha convertit un dels espais de la planta baixa en la Sala Petita i L'Espai d'Art Casino, on se celebren les exposicions de pintura promogudes per l'ARTSgrup. És des del vestíbul que dona accés a aquest espai artístic des d'on parteix l'escala que duu fins al *foyer*, fent una giravolta, i després a la gran sala d'actes, que es troba al primer pis. Des de fa més de quaranta anys, la sala, que té el paviment horitzontal de fusta i dos pisos en forma de ferradura –el primer dels quals amb llotges–, està recoberta de vellut vermell, i és per això que l'arc del prosceni blanc hi destaca tant. Abans, com ens comenta un dels patrons de l'entitat, en Pere

Puigdomènech, les parets eren clares, blanques o de color crema, i devien lluir (fins i tot enlluernar), en l'àmplia sala.

L'entitat es va fundar fa més de cent cinquanta anys, aniversari que es va celebrar l'any passat, però probablement és una mica més antiga, doncs s'han localitzat rebuts datats el 1862. Al llarg d'aquest llarg període de temps, al Casino hi ha hagut realment un bon *casino*, com diuen els italians per referir-se al soroll. Perquè aquí es va fundar fa quaranta anys el que ara és l'Escola Municipal de Música Joan Valls, i els balls han estat un dels plats forts tradicionals de l'entitat. Al llarg de la història també han estat ben presents a l'agenda la sarsuela, l'òpera i el teatre, que actualment continua amb el GEC (un grup amb trajectòria de més de trenta anys), la jove escola de teatre (que compta amb professors provinents de l'escola de dansa i ball Stage i que assaja a la sala de miralls de l'edifici), i un cicle de tardor. El ball, el ball amb orquestra els caps de setmana, ja fa temps que ha minvat la seva presència, potser pel canvi de gustos i costums de la gent, però els concerts són programats regularment, ja sigui a la sala gran del teatre o, en petit format, a la petita de l'Espai d'Art. Algunes d'aquestes activitats, com ara el cant o els esbarts, es programen dintre del cicle de l'Espai A, el circuit d'arts escèniques amateurs amb suport públic i de la Federació d'Ateneus de Catalunya.

EL CENTRE

«Instruiu-vos i sereu lliures, associeu-vos i sereu forts, estimeu-vos i sereu feliços», aquesta cita de Josep Anselm Clavé dona la benvinguda als socis, simpatitzants, visitants i usuaris del Centre Democràtic i Progressista de Caldes de Montbui. El sòcol de la planta baixa de l'edifici del 1880, una construcció alta i esvelta al carrer dels Corredossos de baix, una via estreta i paral·lela al carrer Major, és pintat de color roig fort. Més amunt, si alcem la vista, la façana encaixada al teixit urbà, dens i antic, deixa veure la rotunditat dels seus materials a les diferents altures, de la pedra al maó. Es tracta d'un edifici que segueix una tipologia ben curiosa i interessant, amb la sala teatral situada al capdamunt d'una llarga escala, un espai que ara està en procés de rehabilitació i adequació: s'hi vol afegir un ascensor,

millorar-ne els recorreguts i les comunicacions, i posar-lo en normativa amb intervencions puntuals i estratègiques. Actualment l'espai amb més vida i que fa de motor del Centre es troba a l'espai del bar-restaurant, que funciona amb molta activitat amb vetllades escèniques, musicals, debats i presentacions. També n'és un espai interessant l'entresolat, que s'aboca al bar a través d'un doble espai central. Abans era l'espai associatiu dels joves, i ara acull mostres, com per exemple la realitzada pel nostre grup de recerca de l'Observatori d'Espais Escènics, que va visitar Caldes l'octubre del 2014.

La història d'El Centre celebra ara els 150 anys i es va fundar inspirat «en les doctrines més afrancesades del liberalisme», com ha escrit el seu president Jaume Pieres, qui recorda també l'herència del club republicà federal Els Girondins, l'adscripció de l'entitat a les tesis confederals de Pi i Margall, l'activitat pedagògica duta a terme seguint els mètodes de Ferrer i Guàrdia, a principis de segle xx, i la relació política amb el Front d'Esquerres durant la República. Sí, a part de com a «escola moderna», El Centre també va funcionar com a servei sociosanitari mutualista, però la cultura sempre va tenir-hi un paper rellevant: de les festes del darrer terç del xix, amb sarsueles i òpera, al teatre del front al llarg de la guerra civil, passant per la Coral d'El Centre en temps de Primo de Rivera. L'entitat va ser confiscada pel franquisme, però els socis van procurar accions per tal de mantenir el seu patrimoni. Aquestes accions reivindicatives de la legalitat, de fet, encara duren. Més tard, a partir de la represa de la democràcia, la dinàmica de l'entitat revifa amb la reactivació del Cor del Centre, el Club Jove, el Club Ciclista Calderí, el Club d'Escacs i la Universitat Verda del Vallès. I a la dècada de 1980 s'inicià el Concurs de Teatre Amateur Vila de Caldes de Montbui, ara conegut com a TACA'M, i que superades les 27 edicions ha esdevingut un certamen de referència en el seu àmbit. Actualment, les entitats que hi treballen i hi estan adherides són la coral, la Cobla Thermalenca, la cooperativa El Rusc, el grup de joves La Guspira, o l'agrupació teatral Scena Teatre, i hi estan actives seccions com el Jazz Sessions Club i El Centre Sona. La vitalitat d'entitats com aquesta, i com el Casino, fan més rica doncs la vida de la vila i dels vilatans.

Bibliografia i fonts d'informació

Entrevista amb Jaume J. Pieres, president del Centre Democràtic i Progressista.

Entrevista amb Pere Puigdomènech, patró del Casino de Caldes.

Jaume J. Pieres. *Apunts d'història del Centre Democràtic i Progressista*. Text no publicat.

Ivette Ballesteros. «El petit Liceu del Vallès Oriental.» Article publicat al diari *El Punt Avui*. 14/09/2014.

Josep Ballart i Joan Villanueva. *Resum de la història de Caldes de Montbui*. Caldes de Montbui: Ajuntament de Caldes de Montbui, 1981.

Teatre del Casino © Quim Dasquens

Aquest any de comeses electorals, hem demanat als grups parlamentaris que assenyalin les seves mesures per contribuir a l'enfortiment de l'associacionisme català des del reconeixement de la seva tasca social, el finançament de les activitats programades i la millora de la qualitat dels seus equipaments.

Jordi Turull,
Portaveu de Convergència
i Unió al Parlament
de Catalunya

Pere Bosch,
diputat d'Esquerra
Republicana de Catalunya
al Parlament

Xavier Sabaté,
diputat del partit Socialista
de Catalunya al Parlament

Enric Millo,
portaveu del Partit
Popular de Catalunya al
Parlament de Catalunya

Catalunya és el que és com a realitat nacional, i en molts àmbits socials, econòmics i culturals, gràcies al compromís i la iniciativa de la seva gent al llarg dels temps, i en especial durant els anys en què el nostre autogovern ha estat escapçat o directament prohibit. I els ateneus hi han tingut un paper fonamental, en aquest seguir sent com a país malgrat tantes i tantes adversitats al llarg de la nostra història recent. Per tant, d'entrada cal no un agraïment, sinó tot el nostre reconeixement.

Per això, malgrat la insuficiència financera que patim a Catalunya, forma part de les nostres prioritats ajudar, no sempre tant com voldríem, tant de manera directa com indirecta, els ateneus. Pel que han representat, pel que són i pel que poden ser per al futur del nostre país, de la seva gent. Ajudar els ateneus, com fem en la mesura que podem (subvencions, impuls de sinèrgies, gestió de serveis i assessorament a les entitats...), és una clara inversió en favor del dinamisme social i la riquesa cultural de Catalunya.

La crisi està afectant el funcionament de moltes entitats; i posa en perill un munt d'activitats i serveis. Cal trobar, doncs, mecanismes que preservin l'essència d'aquest patrimoni i facilitin, des dels poders públics, el suport necessari per contribuir a la continuïtat dels projectes, atenent als principis de transparència, confiança mútua i simplificació.

És amb aquesta vocació d'avançar cap a un nou paradigma, que ERC planteja un seguit de mesures centrades en quatre blocs: la simplificació de la gestió de les subvencions de la Generalitat; l'impuls d'un acord amb la resta d'administracions per tal de coordinar les actuacions en aquesta matèria; les mesures que garanteixin l'estabilitat i la suficiència pressupostària de les entitats; i l'aprovació de criteris que afavoreixin i impulsin les clàusules socials. Finalment, proposem la creació d'una taula específica per tal de fer un seguiment de les anteriors mesures.

Des del PSC creiem que és clau el moviment associatiu, que s'expressa en tants àmbits: cultural, veïnal, esportiu, educatiu i d'altres que han anat sorgint en els darrers anys per les noves possibilitats que s'han obert amb les noves tecnologies.

La seva importància la concebem com a possibilitats de realització personal i col·lectiva i també com a eina de participació en els afers comuns i de fiscalització de la tasca de l'Administració pública. Però també com a mitjà de defensa dels ciutadans davant els abusos que, de forma canviant i múltiple, van apareixent i multiplicant-se. Finalment, com a instrument per intervenir en l'economia: en la producció de béns i serveis i de consum.

Queda clara per a nosaltres la necessitat del suport que les administracions han de prestar a totes aquestes formes associatives, que són més importants que mai.

Cada associació és un món en si mateix i hem d'estar molt amatents a l'extraordinària diversitat de situacions que podem trobar en la realitat associativa catalana, no només en relació a les diferents especialitzacions sectorials, sinó també per la idiosincràsia territorial.

Hem de fer una aposta per definir un marc fiscal i legal específic per a les entitats associatives sense ànim de lucre més modestes, mirant de fer compatible la transparència amb una raonable adaptació de les normes generals comptables i tributàries, sense perjudici de protegir els legítims drets socials dels seus treballadors.

Nosaltres apostem per fer servir la capacitat fiscal de la Generalitat per establir deduccions fiscals per les quotes dels socis de les entitats culturals i esportives sense ànim de lucre, particularment aquelles que són més modestes.

Dolores Camats,
portaveu d'Iniciativa per Catalunya
Verds-Esquerra Unida i Alternativa
al Parlament de Catalunya

José María Espejo-Saavedra,
diputat de Ciutadans al Parlament
de Catalunya

Quim Arrufat,
diputat de la CUP al Parlament de
Catalunya

El programa de cultura d'ICV-EUiA se centra en tres eixos fonamentals: garantir l'accés a la cultura, fomentar l'expressivitat i la creativitat de les persones i definir nous models de governança.

En els tres eixos, les entitats culturals tenen un paper central. En primer lloc, perquè les entitats són una de les portes d'entrada més importants que tenim a la cultura. En segon, perquè les entitats fomenten la creativitat, fan formació i divulguen les creacions. Finalment, perquè un nou model de governar la cultura a Catalunya només pot passar per enfortir l'associacionisme cultural.

Cal doncs: augmentar les ajudes a la consolidació associativa, treballant en programes estables en el temps; assegurar la presència del món associatiu en la presa de decisions; i facilitar la gestió de les entitats simplificant la burocràcia.

El proyecto de ley de voluntariado presentado en su día por el Gobierno de la Generalitat no ha convencido a prácticamente nadie: ni entidades, ni oposición. Confunde voluntariado y asociacionismo y, por ello, aporta mayor inseguridad jurídica que la que pretende solucionar. Además, en contra de lo defendido por todos los grupos de la oposición, el Gobierno ha instado que se tramite por el procedimiento de urgencia, privando así del necesario debate sosegado que se ha demostrado, en este caso, más necesario que nunca.

¿Es igual la situación de una persona que participa de modo voluntario en una asociación sardanista que la de una persona voluntaria en una entidad de atención social? Ambos son voluntarios y merecedores de protección jurídica, pero desde C's creemos que no están en la misma situación, como no lo están tampoco una ONG y una asociación deportiva. Fines diferentes requieren soluciones diferentes. Hubiera sido

La crisi encara no toca fons però bona part de la societat, sí. I sobretot, un règim polític i una cultura del poder que ha tingut anestesiats un país durant 30 anys. Les estructures populars que van cosir i recosir el país des de baix durant repúbliques i franquismes, i que van ser reconvertides i desactivades en arribar el *lateshow* del Règim de la Transició, tornen a ser referents a recuperar en temps de necessitats socials, indigència intel·lectual i buit cultural.

Malgrat tot, el país té aquestes estructures encara vives, i moltes noves que s'estan creant. L'àmplia xarxa d'ateneus, els més vells i els més nous, tenen ara el repte de ser una vegada més estructures populars de suport mutu front a la necessitat social. Escola d'instrucció popular en valors de canvi, de progrés, d'autoorganització civil, de solidaritat enfront de la cultura del consum, la dependència i l'individualisme. I finalment, cal recuperar la cultura (la seva producció i la seva recepció; tot el seu procés i tots els seus formats) com un gran espai transversal de construcció de llibertat. De persones i societats lliures.

La dinamització dels ateneus

Programar activitats que omplin d'assistents els locals socials és una preocupació compartida per totes les entitats. Coincidint amb les Festes de Maig, el Círcol Catòlic de Badalona ha acollit membres de vuit entitats per participar en una taula rodona centrada en la dinamització sociocultural. Qui decideix i gestiona les activitats: la Junta, una comissió, els socis? Sota quins criteris? Quines eines de difusió utilitzen les entitats? Amb quins problemes comuns es topen? L'objectiu: compartir realitats quotidianes i aportar eines per millorar el model i l'oferta programàtics.

Text: Marta Rius / Fotografies: Toni Galitó

La taula rodona s'ha realitzat al Círcol Catòlic de Badalona

Margarida Cleris:

«Que hi hagi vida als ateneus passa perquè hi hagi activitat i acollida d'entitats»

Qui s'encarrega d'idear i gestionar la programació a la vostra entitat?

Agustí Gallart: A l'Ateneu Adrianenc teníem una estructura vella, arcaica; la majoria som jubilats. Només oferíem els partits de futbol en una pantalla gegant com a activitat. La intervenció del Marc Martín, amb el seu pla estratègic de dinamització, ens ha servit per obrir les portes als joves. Ara comptem amb la gestió cultural que ens fa la Colla Castellera de Sant Adrià i hem recuperat molta vida gràcies a les entitats que s'han aplegat últimament al centre. Aquestes paguen una quota d'ús de l'equipament i omplen d'activitat els diferents espais.

Margarida Cleris: Que hi hagi vida als ateneus passa perquè hi hagi activitat i, alhora, que hi hagi acollida d'entitats. Cada entitat vol conservar la seva identitat, dins de l'ateneu, no passar a ser una secció de l'ateneu. No parlem d'una simple gestió de l'espai que es comparteix; teixir cohesió social és un valor fonamental dels ateneus.

Assistents:

Marc Martín, dinamitzador sociocultural Ferran Montanyà, secretari del Círcol Catòlic de Badalona

Arcadi Augè, president de l'Ateneu Adrianenc (Sant Adrià del Besòs)

Agustí Gallart, tresorer de l'Ateneu Adrianenc

Jordi Gras, president de l'Orfeó Martinenc (Barcelona)

Jofre Palau, president de l'Ateneu del Clot (Barcelona)

Àngela Palau, sòcia i dinamitzadora de l'Ateneu del Clot

Rosa Maria Pujol, sòcia del Centre Cultural Sant Vicenç de Sarrià (Barcelona)

Josep Torres, soci del Centre Cultural Sant Vicenç de Sarrià

Margarida Cleris, presidenta de l'Ateneu Santcugatenc (Sant Cugat del Vallès)

Josep Pereira, vocal de l'Ateneu Cultural Catalònia (Hospitalet de Llobregat)

Glòria Asensio, sòcia de l'Ateneu Cultural Catalònia

Miquel Àngel Aguilar, president de Lluïsos d'Horta (Barcelona)

Núria Font, vicepresidenta de Lluïsos d'Horta

Antoni F. Araujo, vocal de Lluïsos d'Horta

Què entenem per dinamització sociocultural aplicada a les entitats?

Marc Martín: La dinamització sociocultural que es realitza a una entitat són les activitats, eines i mitjans amb què es duu a terme la seva programació. He participat en 5 projectes de dinamització en entitats, que han marcat el seu full de ruta. Primer es realitza una diagnosi interna de la mateixa entitat, després una diagnosi externa de l'entorn (territori) i, en funció de l'avaluació, es proposen objectius i dinàmiques. És molt important fer una bona comunicació interna (als socis) i externa (al municipi) del calendari d'actes.

Jofre Palau: Hi estic d'acord. A nosaltres ens preocupa especialment el xoc entre ser un espai que aixopluga entitats que es relacionen entre elles o ser un espai de lloguer permanentment.

Josep Torres: La remodelació del teatre del Centre Cultural de Sarrià ha suposat que entitats de fora de l'entitat demanin espai al nostre equipament. Col·laboren econòmicament i enriqueixen el calendari d'activitats.

Josep Pereira: L'Ateneu Catalònia té 7 seccions. Només utilitzen l'espai per la seva pròpia activitat, i evidenciem que no hi ha relació entre elles. Des de la Junta volem evitar ser només un local que allotgi entitats, volem intercanvi d'experiències. Per això ens estem centrant en la dinamització de cant coral als barris. Ara just hem demanat el servei de dinamització de la FAC.

Marc Martín:

«Hi ha diferència entre ser un hotel d'entitats i treballar des del sentiment de pertinença»

MM: Hi ha diferència entre ser un hotel d'entitats i treballar des del sentiment de pertinença, que és l'objectiu cap al qual les entitats s'haurien d'encaminar. És positiu que, un cop al mes, per exemple, hi hagi relació amb un representat de les entitats que acull l'ateneu per treballar conjuntament la programació.

Integreu els socis i/o entitats en la presa de decisions sobre l'activitat de l'ateneu?

J.Palau: Els membres de la Junta de l'Ateneu del Clot tenim un màxim de 34 anys. Ara sí que ens hem implicat en la responsabilitat de pensar per al conjunt de l'ateneu i no només en les necessitats de la secció que a cadascun ens interessava.

Miquel Àngel Aguilar: Nosaltres aconseguim que les seccions s'integrin a l'entitat que els acull, a través de les Festes de Sant Lluís –el nostre patró– i per Nadal. Són els moments en què aconseguim cohesionar les seccions en activitats puntuals. Creem comissions de festes no formals, que s'organitzen durant els mesos previs.

Ferran Montanyà: La desafecció pel conjunt de l'activitat també afecta el

Círcol. Nosaltres també agafem les dates clau del calendari, com els pastorets, i intentem que hi intervinguin les diferents seccions amb comissions d'organització per cohesionar el teixit de l'entitat.

El grau d'intervenció dels socis en la programació afecta la cohesió de l'entitat i l'assistència a les activitats?

Jordi Gras: Escoltant els diferents models que s'han plantejat en aquesta taula rodona, m'adono que cada cop la gent disposa de menys temps. Aquesta manca de temps fa que, moltes vegades, els socis només trepitgin l'ateneu per fer l'activitat que els interessa i després marxin. Així es perd el caliu d'entitat i això dificulta que apareguin persones que vulguin conduir una junta, perquè no hi ha un projecte comú.

J.Palau: És l'associacionisme de càpsula: consumeixo la meua càpsula, l'activitat

Miquel Àngel Aguilar:

«A través de les festes aconseguim cohesionar les seccions en activitats puntuals»

que m'interessa, i me'n vaig a casa.

Rosa Maria Pujol: La poca assistència és un problema comú, penso. El voluntariat fa que l'activitat d'una entitat depengui del ritme que portin els seus socis, i el ritme és canviant. És molt important que no es repeteixin activitats que ja existeixen al mateix barri; fóra bo que hi hagués una taula d'entitats del barri per tenir coneixement del que es fa al municipi i l'entorn.

MC: Cal trobar un equilibri entre professionals i voluntaris. Hi ha el soci que paga, però no trepitja l'ateneu; hi ha el que va a tot i el que va a allò que li interessa. Qui s'implica en la Junta vol vetllar pel compliment dels valors i objectius. I ha de ser un equip directiu, format per professionals, qui executi el mandat de l'assemblea de socis.

Quines eines utilitzeu per captar els interessos dels socis en la dinamització de l'entitat?

FM: Cal definir la línia i els objectius a l'hora de determinar quines activitats tenen cabuda al nostre espai.

J.Palau: Des de la nova Junta vam analitzar quina era la realitat associativa del barri, molt potent, i vam crear espais d'interès on hi havia buits. L'hem revalorat a través de projectes com els «Diumenges en família»,

Rosa Maria Pujol:

«El voluntariat fa que l'activitat d'una entitat depengui del ritme que portin els seus socis»

«UnderClot», i d'altres, i aquests els desenvolupen comissions o una persona concreta. Partim de la confiança a l'hora de delegar els projectes. Nosaltres no obliguem els grups de l'Ateneu a participar en la Junta, tot i que els demanem certa implicació; els demanem que responguin qüestionaris d'interessos perquè hi hagi bidireccionalitat de propostes en la gestió i la difusió.

Núria Font: El 2011 vam fer un pla de participació i vam trucar personalment

als 700 socis; aquesta acció ens va ajudar a conèixer els interessos del nostre teixit social. Ara estem desenvolupant un pla estratègic, que ha evitat que el dia a dia se'ns mengés. Engresquem qualsevol soci que planteja una iniciativa. Aquesta és l'essència dels ateneus, que se sentin còmodes en l'espai que han decidit compartir. Actualment, podem dir que una majoria àmplia se sent dels Lluïsos d'Horta, no consumeixen la seva càpsula i marxen. Ara bé, és imprescindible la constància i perseverança per mantenir una visió acollidora.

Marc Martín: Les xarxes socials i Internet són una plataforma imprescindible avui per a la difusió de la vostra activitat i per a una interacció àgil amb els socis i el públic potencial. Recomano no tenir pàgines web estàtiques, en les que només mostrem un mur d'expositor. Com més dinàmiques millor.

Jofre Palau:

«Partim de la confiança a l'hora de delegar els projectes»

Agustí Gallart: Els ateneus ofereixen una bona oportunitat per a la cohesió social. És un element identitari, que actualment també serveix per construir un país nou. Els ateneus ja no són els de la Renaixença. No és el gueto d'un grup.

Quin és el paper que ha de jugar l'administració: de suport o de no intervenció?

Rosa Maria Pujol: Des dels noranta, hi ha hagut una reconversió mental, hi ha un treball de coordinació entre centres

Núria Font:

«Engresquem qualsevol soci que planteja una iniciativa»

cívics i casals, pel que fa a l'ús d'espais. Els centres cívics van servir de revulsiu per als ateneus que s'havien adormit. Pel que fa a la gestió, considero que on hi ha la societat civil, no cal que hi hagi l'administració.

Els ajuntaments han de donar més recursos econòmics i recursos per als equipaments que ja funcionen. Aixecar nous edificis, per a la cohesió social, té els seus contres. És fàcil que esdevinguin espais concebuts per a consumidors.

J.Palau: L'administració no pot dificultar el teixit territorial, al contrari, ha de posar facilitats. Per exemple, elaborar estudis i diagnòstics sobre els interessos de la població perquè les entitats de la localitat sàpiguen què s'hi cou i, així, puguin adreçar la seva estratègia a mida de la ciutadania.

La sessió finalitza amb la impressió compartida que les entitats pateixen adversitats comunes a l'hora d'afrontar la dinamització de la seva activitat. Entre ells s'intercanvien adreces de correu electrònic per contrastar impressions de model i activitats. Proposen, a més, mantenir un fil obert permanent de contacte per seguir reflexionant sobre la dinamització i l'enfortiment de la vida associativa.

Marc Martín:

«Les xarxes socials i Internet són una plataforma imprescindible avui per a la difusió de la vostra activitat i per a una interacció àgil amb els socis i el públic potencial. Recomano no tenir pàgines web estàtiques, en les que només mostrem un mur d'expositor. Com més dinàmiques millor»

*«L'associacionisme forma part de l'ADN català.
En els moments més difícils de la història és quan
el moviment associatiu català pren més força»*

La contribució dels ateneus a l'associacionisme català

La publicació remarca la centralitat del teixit ateneístic en la tasca culturitzadora i polititzadora de les classes populars durant els dos últims segles.

Els historiadors i professors de la URV Ramon Arnabat i Xavier Ferré són coautors del llibre "Ateneus: Cultura i llibertat. Associacionisme a la Catalunya contemporània". Dels gremis fins als casals i ateneus actuals, els autors han desgranat el recorregut dels ateneus com a peça fonamental en la cohesió social dels municipis catalans, tot ressaltant la implicació ciutadana en la vida política i cultural de les classes subalternes.

Ramon Arnabat: A finals del segle XIX, apareixen els primers espais d'oci destinats a la classe benestant (casinos, orfeons, liceus, institucions culturals, etc.) per donar cabuda a l'academicisme

burgès. Per contrarestar aquests espais de socialització formal, les classes populars impulsen els ateneus amb una clara vocació alfabetitzadora i socialitzadora de les relacions informals. Ambdós caràcters marcadament polítics es mantindran al llarg del segle XX, amb diverses etapes d'esplendor i davallada, en funció del règim polític més o menys repressiu. L'associacionisme forma part de l'ADN català. En els moments més difícils de la història és quan el moviment associatiu català pren més força.

Xavier Ferré: Aquest no és un llibre historicista; sintetitza l'articulació de nuclis de poder polític i cultural arrelats

al territori, des de vessants ideològics diversos, i incideix en com aquestes entitats associatives acompleixen un objectiu cohesionador dels sectors socials que s'hi identifiquen. La societat política és la societat civil: són dos conceptes clau indissolubles per comprendre els referents psicopolítics presents al segle XXI. Les plataformes i moviments sociopolítics actuals no són nous, són el relleu de generacions de tradició associativa a casa nostra. Actualment, existeixen unes 18.000 entitats culturals a Catalunya, xifra que revela un teixit associatiu divers i ric, impulsat pel voluntariat i la cohesió social d'una societat activa.

Presentació del llibre a l'Ateneu Barcelonès. D'esquerra a dreta: Salvador Casals, president de la FAC; Jordi Casassas, president de l'Ateneu Barcelonès; Ramon Arnabat i Xavier Ferré, autors del llibre.

«La societat política
és la societat civil: són dos
conceptes clau indissolubles»

Un tomb pel moviment associatiu a Catalunya

Evolució de la vida associativa a Catalunya

1931 >> 30.000 associacions
1979 >> 3.000 associacions
2015 >> 18.000 associacions

A finals del segle XVIII, la implicació ciutadana en la vida política catalana es vehicula a través dels gremis d'artesans. És en ple creixement econòmic del país que la mateixa societat civil es dota d'espais intel·lectuals on generar formació crítica i coneixements. És en aquest escenari, amb la revolució liberal, que apareixen escoles, reials acadèmies, casinos i liceus, de la mà de les classes benestants. Com a contrapunt, la classe treballadora i la mitjana també impulsen els seus propis espais: els ateneus que, amb una direcció instructiva, tenen l'objectiu d'alfabetitzar les classes subalternes. Aquest és l'embrió del moviment ateneístic. Així, durant el segle XIX, hi ha una convivència latent entre la sociabilitat de les relacions informals i l'associacionisme en les relacions organitzades.

DEL 1850 AL 1939: PERÍODES D'ESPLENDOR ASSOCIATIVA

El moviment associatiu a Espanya i a Catalunya té un punt d'inflexió el 1887, amb la promulgació de la Llei d'Associacions, la qual atorga un nou impuls i diversificació al moviment associatiu: apareixen els orfeons, corals, associacions esportives, excursionistes, de dones, de joves... Amb aquesta sectorització, a principis del segle XIX, aquestes entitats assoleixen un caràcter marcadament polític diferenciant les diferents ideologies predominants (republicans, anarquistes i carlistes). Durant la Segona República hi ha l'esclat de dues societats polaritzades, una tendència que es visualitza amb la divisió dels vilatans en la pertinença d'una entitat o una altra. Entre el 1931 i el 1936, el creixement de la xifra d'associacions converteix Catalunya en motor de la modernització respecte a la resta d'Espanya. Amb una població de 2 milions d'habitants, a Catalunya s'arriben a registrar 30.000 associacions. Aquest factor es tradueix en una arrelada alfabetització a través del moviment associatiu, plataforma de difusió del catalanisme polític. Un enfortiment de la cultura que es veurà fortament colpejat amb la repressió del franquisme.

EL FRANQUISME: REPRESSIÓ I DESMEMBRAMENT ASSOCIATIU

L'hegemonia del període franquista fou especialment violent amb les llibertats associatives. La repressió política emprada per l'Estat va esquarterar l'associacionisme català a través de la nova Llei d'Associacions (1964) fins al 1975. Durant aquella època, les entitats contràries al règim són controlades i il·legalitzades, i perden material immoble i locals, que són espoliats. Malgrat ser un

cop fort, el teixit i l'activitat associativa no es desmembra del tot, sobreviuen les entitats que escapen de l'etiqueta catalanista, malgrat viure amb el cap acotat. A mitjan dècada dels cinquanta i seixanta, són precisament les activitats amables les que, de mica en mica, revifaran el moviment associatiu a Catalunya. Però caldrà esperar fins a la dècada dels setanta perquè acabi de reeixir.

LA TRANSICIÓ: NOUS REPTES TREUEN EL CAP

Amb l'enfonsament calmat del règim dictatorial, del 1976 al 1979, Catalunya recupera l'efervescència associativa amb l'aparició de nous centres culturals, fins al punt de comptar fins a 3.000 associacions de nova fornada. Les dècades dels vuitanta i noranta serviran perquè el moviment associatiu afronti un canvi de paradigma: en l'oferta d'oci i cultura entren en joc les empreses privades i els ajuntaments, que a través de les regidories de cultura engruixiran l'agenda d'activitats de lleure i formatives al territori.

Avui

No obstant això, la crisi econòmica i de valors ha fet que, actualment, algunes institucions hagin abandonat la inversió en l'oci i la cultura entre les seves prioritats. El moviment associatiu a Catalunya ha mantingut una xarxa de suport especialment en ciutats mitjanes i petites –a diferència de l'Estat, que històricament s'ha recolzat a les capitals de província–. Avui existeixen unes 18.000 associacions culturals, pel que s'evidencia que és en els moments difícils de la història que el moviment associatiu pren més força.

Josep Santesmas, president de la Coordinadora de Centres d'Estudi de Parla Catalana

«Els ateneus són una font documental viva per als centres de recerca»

Nascut el 1951 a Vila-rodon (Alt Camp) i fuster d'ofici, Josep Santesmas ha publicat diversos llibres d'història local i una setantena d'articles d'història o assaig. És president de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana des del 2001, vicepresident de l'Institut Ramon Muntaner i codirector de *Plecs d'Història Local*. És membre fundador del Centre d'Estudis del Gaià i codirector de la seva miscel·lània anual, *La Resclosa. El món des de l'agut* (2011) i *Quarts i hores I. Societat i política* (2012) són els seus llibres més recents

Com va néixer la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana?

Cap a la segona meitat dels anys vuitanta, els centres d'estudis catalans detectem la necessitat d'articular propostes conjuntes i crear una plataforma de coordinació que es va materialitzar al I Congrés de Centres d'Estudis de Parla Catalana, el 1991 a Lleida. Com a resultat del Congrés, es va impulsar la creació de la Coordinadora, el 1992 a Vic. Avui, la Coordinadora porta ja un llarg temps en funcionament i té adherits un centenar de centres d'estudis locals i comarcals d'arreu de Catalunya, el País Valencià, les Illes Balears i tots els territoris de parla catalana. La majoria de centres que formen part de la Coordinadora són associacions sorgides de la societat civil que articulen culturalment un determinat territori o un àmbit temàtic, i funcionen en bona part gràcies al voluntarisme de la seva massa social, tot cercant recursos en les administracions i altres fonts de finançament.

«Els centres d'estudis propicien la recerca, el coneixement, la divulgació i la preservació dels valors patrimonials d'un territori de parla catalana.»

Quin és el seu paper actualment?

L'àmbit territorial d'actuació dels centres d'estudis és divers: local, comarcal o en alguns casos més extens. Els seus àmbits d'estudi són múltiples, dedicats a moltes de les branques de les ciències naturals i socials, al patrimoni i a la cultura en general. Els centres d'estudis dels territoris de parla catalana, amb una activitat associativa constant i amb voluntat de formar una opinió pública qualificada, propicien la recerca, el coneixement, la divulgació i la preservació dels valors patrimonials d'un territori.

Com es transmet aquest estudi personalitzat del territori de l'àmbit acadèmic al ciutadà?

Aquesta ha estat una preocupació històrica des dels inicis de la Coordinadora. En els centres d'estudis combinen la recerca voluntària i acadèmica, en el propòsit de dessacralitzar el coneixement científic per democratitzar el saber. Tenim recopilades les publicacions de recerca en arxius dels centres, institucions i biblioteques obertes a la consulta pública. També acostem la recerca al ciutadà divulgant les publicacions amb exposicions itinerants, fires, taules rodones o xerrades. Entre el jovent, estimulem la recerca amb premis de recerca als instituts, escrits o

audiovisuals. Ens hem fixat que els alumnes cada cop fan més treballs vinculats amb els avantpassats del seu poble. Avui, amb l'adaptació a les noves tecnologies, els documents antics s'han digitalitzat i els nous ja es creen en PDF, pel que poden ser fàcilment consultables per Internet. A www.racocatala.cat, per exemple, hi ha un catàleg de més de 400 títols de llibres i revistes publicades.

Què fa que els ateneus i els centres d'estudi tinguin punts de coincidència?

Tenen en comú que són espais de pensament crític, de reflexió, que generen consciència cívica. La recerca històrica serveix per conèixer el passat, entendre el present i mirar cap al futur. A la Coordinadora tenim ateneus que fan una gran tasca de recerca a través de biblioteques, conferències o exposicions, com el Centre de Lectura de Reus, per exemple. La relació que s'estableix entre la vida associativa després dels actes, en espais familiars, és clau per generar debat i ampliar coneixements. Els centres d'estudis han estat creats per persones inquietes amb el món que els envolta, com els ateneus.

El voluntariat també és un punt en comú?

Catalunya ha tingut sempre una massa forta d'associacionisme, gràcies al voluntariat, potser per no tenir estat, però també pel nostre caràcter acollidor. El Casal del meu poble, el va impulsar el veïnat, el 1966, perquè volien tenir un local social amb sala de cinema i ball. Aquest espai s'ha convertit en un espai potent de socialització, on es comparteix oci i cultura. Una entitat arrelada al municipi té una memòria que s'ha de preservar i els centres d'estudis han recollit fonts del territori mitjançant els ateneus i cooperatives.

Quins recursos poden facilitar els ajuntaments a l'associacionisme?

Un ateneu esdevé un espai familiar per als seus socis. Se'l senten seu perquè l'han fet néixer i el mantenen com a part de la seva vida diària. Aquesta premissa s'ha de respectar des de l'administració pública. A Catalunya tenim una xarxa forta d'ateneus i casals que funciona des de fa un parell de segles i, als anys vuitanta, els ajuntaments van desplegar els centres

*«Val més la pena que els ajuntaments
inverteixin en reformes
o millores d'equipaments rics
en teixit associatiu, en comptes de gastar
diners en nous edificis per omplir.»*

cívics amb una filosofia que no ha acabat d'arrelar, perquè alguns acaben operant com a continents d'activitats, però no d'interrelació entre la població. Val més la pena que els ajuntaments inverteixin en reformes o millores d'equipaments rics en teixit associatiu, en comptes de gastar diners en nous edificis per omplir. El problema és que, justament, alguns ateneus s'han posicionat històricament com a punts de contrapoder en municipis, i això ha entorpit algunes voluntats. És normal que existeixi certa reticència moral a deure diners als ajuntaments que han donat subvencions a entitats: les virtuts i debilitats, en els humans, sempre afloren.

I més enllà d'aportar finançament econòmic, s'estableixen relacions pròsperes?

A finals del 2001, a la Coordinadora se'ns va plantejar la necessitat de crear una fundació per donar suport als centres d'estudis de parla catalana; d'aquí va néixer el 2003 l'Institut Ramon Muntaner (IRMU). La meitat dels membres del patronat són nomenats per la Coordinadora i l'altra, pel Departament de Cultura. L'IRMU ha crescut fins al punt de descentralitzar oficines de Barcelona a Móra la Nova, i repartir activitats arreu del territori català. Aquesta és una bona confluència entre l'associacionisme i l'administració pública. Un altre exemple de col·laboració és la celebració de la Jornada Recercat, on es troben anualment tots els centres d'estudis. El passat mes de maig es va fer a Vilafranca, perquè enguany és la Capital de la Cultura Catalana, i ho van fer possible la Coordinadora, l'IRMU, l'Institut d'Estudis Penedesencs, el Departament de Cultura i l'Ajuntament de Vilafranca, entre altres.

«Amb l'adaptació a les noves tecnologies, els documents antics s'han digitalitzat, pel que poden ser fàcilment consultables per Internet.»

Quins reptes de futur es planteja la Coordinadora?

Seguim treballant en la difusió pel territori, en fer arribar les nostres investigacions a la ciutadania, trepitjant municipis i entitats. Hem coordinat congressos anuals a Lleida, Palma, el País Valencià... També ponències a universitats, que és on més ens sol·liciten els nostres arxius. A més, ara estem treballant perquè els historiadors adquireixin visió científica i els científics s'acostin a la perspectiva històrica en la seva tasca de recerca.

D'altra banda, fa anys que debatem sobre la conveniència o no d'abandonar el format en paper de les nostres publicacions, ara que la digitalització és tan útil, però penso que no caldrà fer el salt, que poden conviure els dos formats. Internet ha facilitat l'accés a la informació i és un avantatge del qual ens hem d'aprofitar. Però als subscriptors encara els agrada rebre la documentació físicament a l'hora de consultar fonts.

«Estem treballant perquè els historiadors adquireixin visió científica i els científics s'acostin a la perspectiva històrica en la seva tasca de recerca.»

«Ens han faltat sempre estructures d'estat i les hem hagut de suplir a través de la societat civil, que ha sabut reaccionar.»

publicitat

4 tickets

NOU CONCEPTE DE VENDA D'ENTRADES I MARKETING CULTURAL

LA CULTURA L'OCI I L'ESPECTACLE

CINEMES TEATRE MUSICA DANSA ESPORTS FIRES FESTIVALS I TOT TIPUS D'ESDEVENIMENTS

C/Balmes 54 1º2ªA 08007 (Barcelona) tel.93.496.03.76 www.4tickets.cat

ELS ATENEUS RECLAMEN EL RETORN DEL PATRIMONI ESPOLIAT PEL FRANQUISME

Una vintena d'associacions, entre elles la Federació d'Ateneus de Catalunya, han signat un manifest unitari per sol·licitar a l'Estat espanyol la devolució dels béns mobles i altres tipus d'elements patrimonials expropiats per les tropes franquistes durant la Guerra Civil espanyola i la posterior dictadura del general Franco. Algunes de les entitats afectades, entre elles ateneus, societats i fundacions culturals «van ser objecte d'una persecució estudiada i continuada perquè eren democràtiques i catalanes», segons denuncia el document. Fins al moment, «els fets no han estat debatuts, ni tractats, ni dignificats i molt menys reparats», alerten.

DIA DE L'ASSOCIACIONISME CULTURAL

La celebració del Dia de l'Associacionisme Cultural de Catalunya, el 4 de juny, ha estat una eina de mostra de la important tasca de difusió cultural que tenen les entitats del país. En aquesta segona edició, la Direcció General de Cultura Popular, Associacionisme i Acció Culturals ha organitzat un Cicle de Jornades sobre Cultura Popular i Associacionisme, i xx entitats han fet jornada de portes obertes als seus equipaments.

II BECA DE RECERCA HISTÒRICA TERRA D'ATENEUS

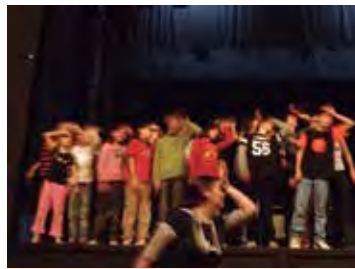
L'Associacionisme educatiu i cultural a Badalona (1879-1936). L'Ateneu Obrer i el Círcol Catòlic és el títol del projecte proposat pel badaloní Jordi Albaladejo Blanco, que ha estat premiat amb la II Beca de Recerca Històrica Terra d'Ateneus 2015. Aquesta beca convocada per l'Institut Ramon Muntaner (IRMU) i la Federació d'Ateneus de Catalunya (FAC) està dotada amb 3.000 euros i la publicació del treball en una nova col·lecció de l'editorial Afers.

LA FAC S'OBRE AL TERRITORI

L'estratègia que es marca la Federació per als pròxims quatre anys és la d'esdevenir més cohesionada i forta. I, per aquest motiu, vol potenciar una nova visió territorial amb la creació de delegacions a les comarques de Girona, Lleida, Barcelona, Tarragona i la Catalunya Central, per mantenir així un contacte constant amb tot el territori i descentralitzar els serveis per acostar-se a les necessitats de les entitats associades.

NEIX L'XTAC

Amb l'afany de donar suport a la gestió dels teatres que tenen les entitats federades, la Federació d'Ateneus de Catalunya ha creat enguany la Xarxa de Teatres d'Ateneus de Catalunya (XTAC). Aquest projecte vol impulsar la dinamització dels espais teatrals oferint formació als programadors, avantatges i descomptes econòmics en la programació de representacions, una plataforma de venda d'entrades i un catàleg per consultar diferents espectacles, així com un intercanvi permanent entre els teatres que en formin part.

PROJECTE SOCIAL EXPLICA'NS

El programa Explica'ns està basat en trobades de persones de cultures diverses amb l'objectiu de promoure el coneixement i l'ús del català, la integració social i l'apropament de persones novingudes al moviment ateneístic. Cada ateneu pot organitzar trobades durant dos mesos a partir del setembre vinent. Les entitats interessades en el programa poden enviar un correu a ateneus@ateneus.cat.

ESPAI A CLOU LA CINQUENA TEMPORADA

Aquest 2015, 16 entitats federades han allotjat activitats de la quarta edició de l'Espai A, que en total ha programat una seixantena de funcions arreu de Catalunya de febrer a abril. Podeu trobar tota la informació al web www.espaia.cat.

UN RELLOTGE ADAPTAT A LA QUALITAT DE VIDA

Amb la voluntat d'avançar cap a un canvi rotund dels horaris laborals, la Federació se suma a la iniciativa ciutadana per a la reforma horària. La modificació contribuiria a la millora de la productivitat en el treball, el comerç, l'educació, l'oci, i tot plegat amb més bona salut. Amb la introducció d'aquesta mesura, el moviment associatiu es veuria àmpliament enfortit, ja que acabar abans la jornada laboral remunerada permetria als membres de les entitats conciliar les hores destinades a promoure l'associacionisme.

JUANRA BONET, actor i humorista

«Actuar és jugar. El teatre d'un ateneu és el lloc ideal per jugar sense risc»

Juan Ramón Bonet Alba (Barcelona, 1974). És actor, presentador de televisió i humorista. Va créixer al barri d'Horta-Guinardó. És un tot terreny als mitjans de comunicació i al teatre, la seva gran passió. Ha treballat en programes de ràdio, sèries i programes de televisió, i ha actuat en obres teatrals i curtmetratges. El més recent és el seu fitxatge com a conductor del concurs *¡Boom!*, a Antena 3, i l'estrena de l'obra de teatre *El mundo today*.

Quan trepitges per primera vegada els Lluïsos d'Horta?

Quan tenia 12 anys, passejava pel carrer Feliu i Codina de Barcelona, amb la meva mare i la meva germana. Em va cridar l'atenció que a la porta hi havia un cartell que anunciava el taller de teatre juvenil i alguna cosa em va remoure l'estómac. Vaig entrar-hi i des d'aleshores no he parat. El món del teatre és molt addictiu. Que et mirin des de dalt de l'escenari pot ser egòlatra, però qui ho prova, difícilment se n'escapa...

Així, l'entitat ha marcat la teva trajectòria professional?

Totalment! Als Lluïsos em vaig infectar del virus «teatreru». Vaig descobrir que m'ho passava bé i els meus primers espectadors deien allò d'«aquest nano és molt graciós». Per mi va ser la palanca al

meu ofici d'actor, va ser la meva escola de teatre i de vida comunitària.

Segueixes vinculat amb l'entitat actualment?

Malgrat que recordo amb afecte el moment exacte, el metre quadrat del carrer on el cartell de les classes de teatre em va il·luminar, fa nou anys que no visc al barri i, per tant, he deixat de tenir-hi contacte. Però tinc molt present que els Lluïsos van ser casa meva durant la meva adolescència.

Ara pràcticament has canviat els focus del teatre pels de les càmeres de televisió. Trobes a faltar el teatre?

I tant! De fet, no l'he abandonat. Estic fent actuacions de l'espectacle *El mundo today*, amb en Xavi Puig, en Kike García i en Biel Perelló, que són col·laboradors del portal web d'humor homònim. Hem adaptat les notícies digitals als informatius teatrals. Ens ho passem molt bé fent connexions en directe, entrevistes, titulars d'última hora... dalt de l'escenari.

Trenca l'estereotip: els conceptes amateur i qualitat estan renyits.

Actuar és jugar. I el teatre d'un ateneu és el lloc ideal per jugar sense risc ni pressió. És l'escola on et pots deixar anar i ser creatiu. Més endavant, amb la professionalització, te n'oblides de jugar. Amb el temps has de fer el camí invers per gaudir de la teva feina. És un error concebre el teatre amateur només com a plataforma per obtenir èxit laboral en un futur. Al teatre amateur, l'essència està en el joc. Crec que és quan deixes de posar-te pressió i et diverteixes, quan apareix la qualitat.

Quin paper creus que juga l'entitat dins del barri d'Horta? I a la ciutat?

Els Lluïsos d'Horta contribueixen d'una manera molt important a crear la sensació de comunitat. Això és el que jo vaig viure de jove. Abans, els veïns es coneixien, eren propers i se saludaven entre ells. Les entitats de barri construeixen un sentiment de familiaritat, pertinença i de seguretat que amb el temps s'ha anat perdent. Per això, en l'era de les xarxes socials, les entitats de barri són més necessàries que mai, per humanitzar les relacions en l'àmbit local.

Què diries als joves per animar-los a acostar-se als ateneus?

Jo ho recomano totalment, a mi em va anar molt bé perquè el teatre em sacsega sempre. És un espai idoni per conèixer gent i provar activitats, ni que sigui per fer un nou grup de WhatsApp!

Com es pot fer més atractiva l'activitat que acullen les entitats?

Francament, estem en un món en què has de saber vendre allò que ofereixes. Avui, has de ser un aparador físic i virtual i les entitats culturals i socials s'han de saber adaptar a aquesta nova realitat.

Describeix un moment especial que hagis viscut als Lluïsos d'Horta.

Just l'inici de les obres en què vaig participar: quan el teló puja, el so de la corda llisca per la politja i veus com el llum dels focus entra a l'escenari fins que es fa el silenci del públic. Ho tinc gravat.